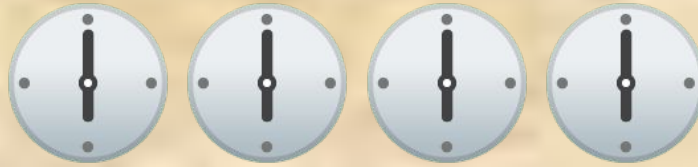

Основи алгоритмізації та програмування

Базові структури алгоритму

Базові структури алгоритмів

Базові структури алгоритмів — це способи керування процесами обробки даних. Комбінуючи керуючі структури, можна складати алгоритми (програми) для різноманітних задач.

Виділяють три базові алгоритмічні структури:

1. **Лінійні** алгоритми (слідування).
2. **Розгалуження** (вибір).
3. **Повторення** (цикл).

Слідування — це лінійна структура, яка являє послідовність команд, виконуваних поспіль.

Розгалуження — це вид керуючої структури, що передбачає можливість вибору команд залежно від умови.

Цикл — це процес, який виконується кілька разів в залежності від виконання умови

Лінійна структура

Лінійна структура має вигляд:

Алг Коло_Круг

арг R : ціл

рез L, S : дійсн

Поч

Ввести R

$L := 2 \pi R$

$S := \pi R^2$

Вивід L

Вивід S

Кін

□ Завдання. Складіть
блок-схему до даної
задачі.

Сформулюйте умову
задачі

Розгалуження

Умовний оператор (оператор умовного переходу) служить для запису алгоритмічної структури розгалуження, тобто дозволяє вибрати для виконання один з двох операторів в залежності від того виконується деяка умова чи ні.

Існує дві форми умовного оператора:

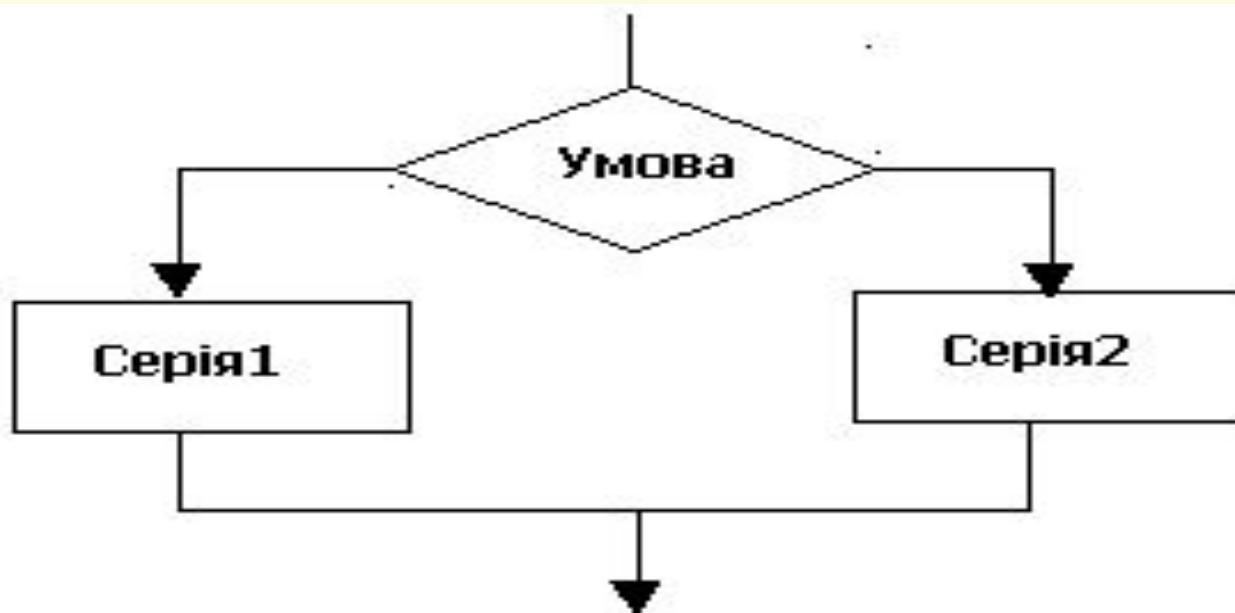
- повна;
- коротка

Розгалуження в повній формі

*Якщо <логічний вираз> то серія1
інакше серія2;*

все

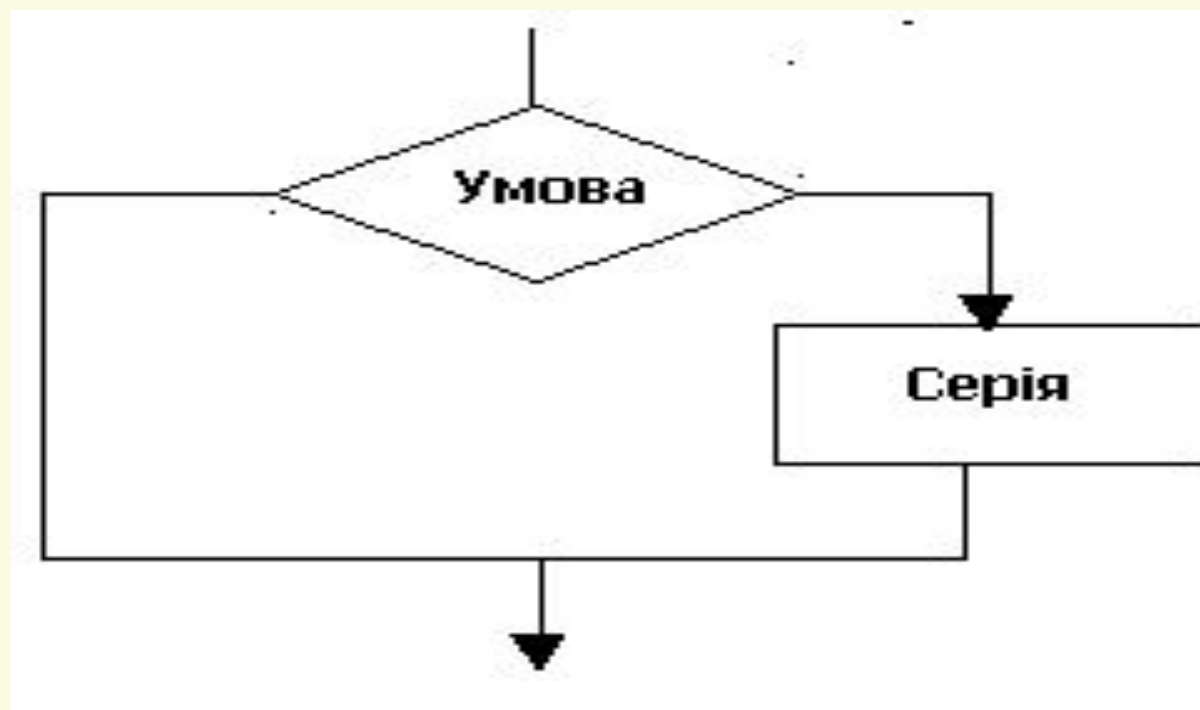

Розгалуження в неповній формі

Якщо <логічний вираз>

то серія;

все

Розгалуження. Приклад

□ Приклад.

Алг *Task_Max*

Арг *a, b*: ціл;

Рез max: ціл;

Поч

Ввести a;

Ввести b;

якщо $a > b$ то $max := a$ інакше $max := b$;

Вивід max;

Кін

Завдання. Які дії виконає дана програма? Складіть блок-схему до прикладу.

Повторення

Якщо обчислювальний процес містить багаторазове обчислення за одними і тими ж математичними залежностями, але для різних значень змінних, що входять до них, то його називають **циклічним**.

- а) *підготовку циклу* - задання початкових значень змінним циклу перед першим його проходом;
- б) *тіло циклу* - дії, які повторюються в циклі для різних значень змінних циклу;
- в) *модифікацію* (зміну) значень змінних циклу перед кожним новим його повторенням;
- г) *керування циклом* - перевірку умови продовження (або закінчення) циклу і перехід на початок тіла циклу, якщо виконується умова продовження циклу (або вихід з циклу при його закінченні).

Типи циклічних алгоритмів

Розрізняють цикли із заданим числом повторень (цикли з *параметром*) і цикли з наперед невідомим числом повторень (цикли з *передумовою* та з *післяумовою*):

1. *Цикл-для*
2. *Цикл-до*
3. *Цикл-поки*

Цикл-для

Вказівка повторення з параметром записується таким чином:

для $i := x1$ до xn крок H

пц

тіло циклу;

кц

i - параметр циклу

$x1$ - початкове значення параметру

xn - кінцеве значення параметру

H - крок зміни параметру (може набувати значення $+1$ або -1)

Цикл-для виконується т.ч.: параметру i присвоюється початкове значення $x1$. Він порівнюється з кінцевим значенням xn . Якщо $x1 \leq xn$, то виконується цикл. Значення i автоматично змінюється на крок H і знову порівнюється зі xn і т.д. Якщо отримуємо, що $x1 > xn$, то цикл не виконується.

Цикл-поки

Поки <умова>

пн

тіло циклу;

кн

Якщо умова істинна то виконується тіло циклу. Виконання програми повертається до перевірки умови циклу.

Якщо умова хибна, то виконується вказівка, яка знаходиться після вказівки з передумовою

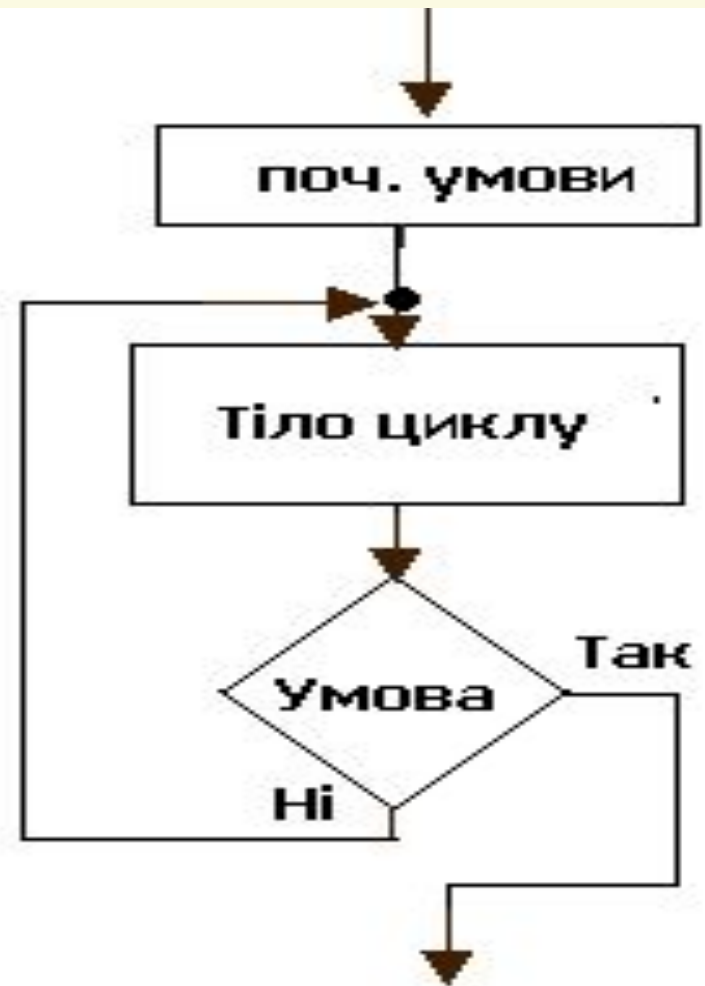

Цикл-до

*Повторювати
нц
тіло циклу;
кц
до <умова>;*

Спочатку виконується тіло циклу, а пізніше перевіряється умова. Якщо умова істинна, то виконання циклу завершується, якщо ні, то цикл виконується ще раз і т. д.

□ Повторення. Приклад

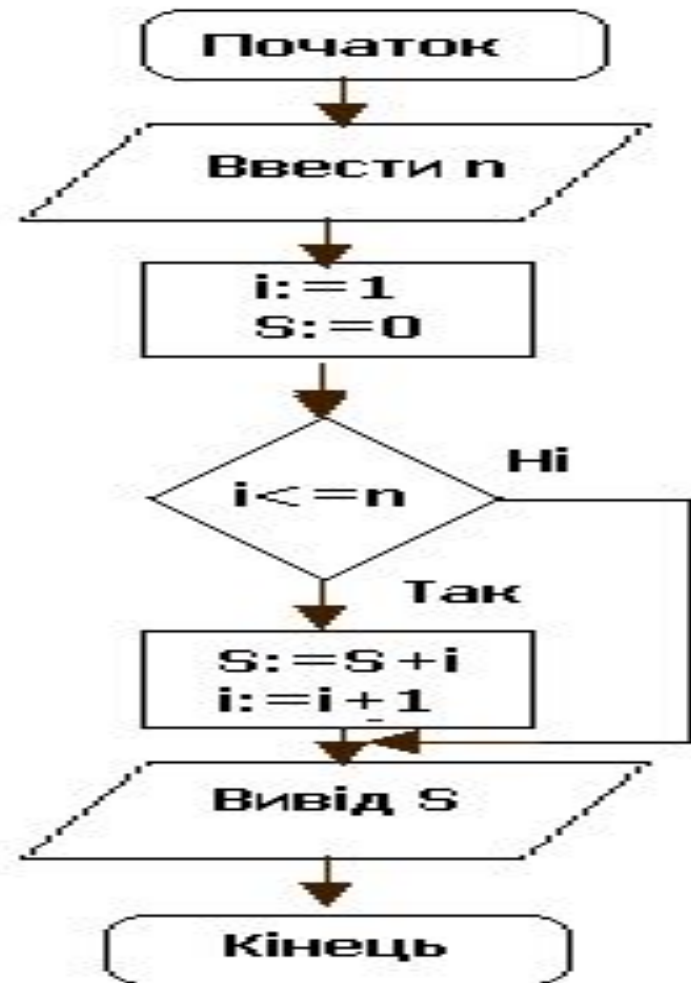
Приклад

Обчислити суму n - перших натуральних чисел.

Складемо *блок-схему і алгоритм*

□ Повторення. Приклад

Алг Сума;
    арг: n , i : ціл;
    рез S : дійсн;
Поч
    Ввести n ;
     $i:=1$;
     $S:=0$;
        поки $i \leq n$
        пц
             $S:=S+i$;
             $i:=i+1$;
        кц
    Вивід S ;
Кін

□ Повторення. Приклад. Завдання

---

1. Який вид циклу виконується в даній задачі?
Чому?
2. Визначіть початкові умови циклу
3. Визначіть тіло циклу.
4. Визначіть керуючу змінну циклу.
5. Визначіть крок з яким змінюється лічильник циклу.
6. Яким буде результат S , якщо n набуде значення 2; 3; 5; 10; 100?